

**ПРО ФАКТИ З ІСТОРІЇ ДЕЯКИХ МУЗЕЙНИХ ПРЕПАРАТІВ
КОЛЕКЦІЇ ПРОФЕСОРА ЗООЛОГІЇ НОВОРОСІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ОДЕСИ Д. К. ТРЕТЬЯКОВА
Л. В. РЯСІКОВ**

Зоологічний музей Одеського національного університету

Дмитро Костянтинович Третьяков (1878-1950) - заслужений діяч науки УРСР, академік АН України, був вченим, якого знали не тільки в наукових колах України, СРСР, но і за їх межами. Його досягнення у музейній роботі були гарно відомі музейним працівникам різних країн. Майже 30 років (1912-1941) він наполегливо і самовіддано працював в стінах класичного університету Одеси. Д. К. Третьяков був випускником університету Санкт-Петербурга, де під час навчання на природничому відділенні спеціалізувався в лабораторії професора О. С. Догеля. Саме тут студент, а згодом молодий хранитель музею Третьяков, отримавши високий рівень підготовки в усіх розділах зоології, розпочав власні анатомо-морфологічні дослідження за допомогою різноманітних гістологічних методик. У період 1903-1904 рр. лекційного асистента ординарного професора Догеля - Дмитра Третьякова було відправлено у закордонне відрядження з науковою метою.

У передових європейських наукових центрах Німеччини Третьяков активно і зосереджено працював в лабораторіях відомих науковців-фахівців з порівняльної анатомії, гістології та зоології, професорів - О. Гертвига, Г. Вальдейера, Ф. Копша, Г. Вірхова, Г. Гаука (Пилипчук, 1990). Про дуже вдалі гістологічні дослідження Третьякова в Берліні, виконані під керівництвом Ганса Вірхова у лабораторії клініки Шарите, свідчать такі власноруч зроблені Дмитром Костянтиновичем мікропрепарати: 1. № 4385. Зріз ока людини *Homo sapiens* L. (зафарбовано хромовою кислотою. 1905, Berlin). 2. № 4385. Зріз ока голуба свійського *Columba livia rustua* Bogd. (зафарбовано

1% хромовою кислотою. 1905. Berlin). У Франції Третяков активно цікавився діяльністю морських зоологічних станцій, особливо Вільфранш-сюр-Мера. Тут він добре ознайомився з їх структурою та напрямкам наукової роботи, але особливо його захопило глибоке і всебічне вивчення життя риб. Під час відрядження Д. К. Третяков зробив спеціальне замовлення на виготовлення цікавих ембріологічних препаратів в німецьких зоологічних лабораторіях при класичних університетах. Про це свідчать три гарних вологих препарати з розвитку нижчих хрящових риб - акул: № 10/681 - *Embryo oculi* Huhn. № 10/688 - *Embryo oculi* Eun. *Embryo oculi* від J. Klunne & G. Muller, Berlin.

Вже після повернення з Європи в рідний університет Дмитро Костянтинович почав самостійно вивчати анатомо-морфологічні особливості органу зору прісноводних риб, зокрема з екологічної групи хижаків. Для цього Третяков продовжив активно використовувати різноманітні гістологічні методики досліджень, якими він чудово володів, та які достатньо вдосконалив під час закордонного відрядження. Цьому свідчить його гарно збережений мікропрепарат: 3. № 4385. Горизонтальний зріз ока щуки *Esox lucius* L. 1905.29.XII, фарбовано сулемою. Метод Van Gisson. В лабораторії анатомо-гістологічного кабінету ним проводилось вивчення певних деталей будови ока і в ссавців, які відрізнялись систематикою та екологією. Це підтверджують чіткі за виконанням мікропрепарати Третякова: 4. № 4385. Зріз ока коня *Equus caballus* L. зафарбовано 1% хромовою кислотою. Вертикально-медіальний зріз. 5. Зріз ока тигра. 1910. D. Tretiakoff. В рідному університеті, ним при анатомо-гістологічному кабінеті був створений перший музей порівняльної анатомії в університетах Російської імперії. Для розвитку цього важливого учбового підрозділу магістр Третяков зробив дуже багато, зокрема займався виготовленням анатомо-морфологічних препаратів. Про яскраву досконалість та довершену техніку музейних робіт Третякова свідчать макропрепарати: 6. № 285. Лапки їжа. Егип. Анатомо-гістологічний кабінет Спб. Університету 1911. 7. № 285 Лапки білої криси. Анатомо-гістологічний кабінет Спб. Університету 1912.